

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

13. jaanuar 2015*

Apellatsioonkaebus — Määrus (EÜ) nr 149/2008 — Määrus, milles sätestatakse pestitsiidide jääkide piirnormid — Selle määrusega peale määruse (EÜ) nr 1367/2006 alusel esitatud vaie — Komisjoni otsus, millega vaided loeti vastuvõetamatuks — Üksikmeede — Århusi konventsioon — Määruse (EÜ) nr 1367/2006 kehtivus selle konventsiooniga arvestades

Liidetud kohtuasjades C-404/12 P ja C-405/12 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 24. augustil 2012 ja 27. augustil 2012 esitatud apellatsioonkaebused,

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Moore ja K. Michoel,

Euroopa Komisjon, esindajad: J.-P. Képenne, P. Oliver ja S. Boelaert, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

apellandid,

keda toetab:

Tšehhi Vabariik, esindaja: M. D. Hadroušek,

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

teised menetlusosalised:

Stichting Natuur en Milieu, asukoht Utrecht (Madalmaad),

Pesticide Action Network Europe, asukoht London (Ühendkuningriik),

esindaja: *advocaat* A. van den Biesen,

hagejad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseis: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh ja J.-C. Bonichot (ettekandja), kohtunikud E. Levits, C. Toader, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: N. Jääskinen,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. detsembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 8. mai 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon paluvad oma apellatsioonkaebustes tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe vs. komisjon (T-338/08, EU:T:2012:300, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus tühistas komisjoni 1. juuli 2008. aasta kaks otsust (edaspidi „vaidlusalused otsused”), millega jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata Stichting Natuuri en Milieu ja Pesticide Action Network Europe'i esitatud vaided, milles nad palusid komisjonil uuesti läbi vaadata oma 29. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 149/2008, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 396/2005, lisades sellele II, III ja IV lisa, milles sätestatakse jääkide piirnormid kõnealuse määruse I lissasse kantud toodete jaoks (ELT L 58, lk 1).

Õiguslik raamistik

Århusi konventsioon

- 2 Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, millele kirjutati alla 25. juunil 1998 Århusis ning mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT L 124, lk 1), (edaspidi „Århusi konventsioon”) artikkel 1 „Eesmärk” sätestab:

„Et kaitsta praeguste ja tulevaste põlvkondade õigust elada keskkonnas, mis vastab nende tervise ja heaolu vajadustele, teeb konventsiooniosaline keskkonnainfo üldkättesaadavaks, kaasab üldsuse keskkonnaasjade otsustamisse ning võimaldab konventsiooni kohaselt pöörduda neis asjus kohtusse.”

- 3 Konventsiooni artikli 2 lõike 2 teine lõik näeb ette:

„See mõiste [„avaliku võimu organ”] ei hõlma kohut ega seadusandjat”.

- 4 Konventsiooni artikkel 9 sätestab:

„1. Konventsiooniosaline tagab oma õigussüsteemi raames, et igal isikul, kes leiab, et tema artikli 4 kohaselt esitatud teabenõuet on eiratud, osaliselt või täielikult ebaseaduslikult rahuldamata jäetud või sellele ebapiisavalt vastatud või seda muul viisil nimetatud artikliga vastuolus käsitletud, on juurdepääs vaidlustamise menetlusele kohtus või seaduse alusel loodud muus sõltumatus ja erapooletus asutuses.

Kui konventsiooniosaline näeb ette, et selline vaidlustamine toimub kohtus, peab ta ühtlasi tagama isikule juurdepääsu seadusega kehtestatud kiirele ja tõhusale, tasuta või odavale menetlusele teabenõude uuesti läbivaatamiseks avaliku võimu organis või muus sõltumatus ja erapooletus asutuses, mis ei ole kohus.

Lõike 1 alusel tehtud lõplik otsus on teavet valdavale avaliku võimu organile täitmiseks kohustuslik. Otsuse põhjendus peab olema kirjalik, vähemalt siis, kui keeldutakse teabe andmisest selle lõike kohaselt.

2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

- a) kellel on põhjendatud huvi või
- b) kelle õigust on rikutud, kui see tingimus on ette nähtud konventsiooniosalise haldusmenetluse normidega,

on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

Mõisted põhjendatud huvi ja õiguse rikkumine määratletakse kooskõlas siseriikliku õiguse ning konventsiooni eesmärgiga tagada konventsiooniga seotud küsimustes asjast huvitatud üldsusele laiaulatuslik juurdepääs õigusemõistmisele. Artikli 2 lõike 5 nõuetele vastava valitsusvälise organisatsiooni huvi loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses põhjendatuks. Nimetatud organisatsioonil eeldatakse olevat õigusi, mida punkti b tähenduses saab rikkuda.

Lõike 2 sätted ei välista võimalust rakendada kaebuse läbivaatamisel kohtueelset menetlust avaliku võimu organis ega mõjuta haldusmenetluse võimaluste ammendamise nõuet enne kohtumenetluse algatamist, kui selline nõue on sätestatud siseriikliku õigusega.

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetlustele ning ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste kohaldamist tagab konventsiooniosaline siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega.

4. Lisaks lõikele 1 ja piiramata selle kohaldamist, peavad lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud menetlused nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajadusel esialgse õiguskaitse, ning olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid. Selle artikli alusel tehakse või talletatakse otsused kirjalikult. Kohtuotsused ja võimaluse korral ka muu asutuse otsused peavad olema üldsusele kättesaadavad.

5. Selle artikli sätete mõju tõhustamiseks tagab konventsiooniosaline, et üldsust teavitatakse haldus- ja kohtumenetlusele juurdepääsu võimalustest, ning kaalub võimalust luua kohased abistamise mehhanismid, et kõrvaldada või vähendada õigusemõistmisele juurdepääsu rahalisi ja muid takistusi.”

Määrus (EÜ) nr 1367/2006

- 5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Århusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes (ELT L 264, lk 13) näeb põhjenduses 18 ette järgmist:

„Århusi konventsiooni artikli 9 lõige 3 võimaldab juurdepääsu kohtumenetlusele või teistele vaidmenetlustele, et vaidlustada üksikisiku ja avaliku võimu organi tegevus ja tegevusetus, mis on vastuolus keskkonnaõiguse sätetega. Kohtu poole pöördumist käsitlevad sätted peaks olema kooskõlas [EÜ] lepinguga. Antud kontekstis on kohane, et käesolev määrus käsitleks üksnes avaliku võimu organite tegevust ja tegevusetust.”

6 Määruse artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse eesmärk on aidata kaasa [Århusi konventsioonist] tulenevate kohustuste rakendamisele, kehtestades eeskirjad konventsiooni sätete kohaldamiseks ühenduse institutsioonide ja organite suhtes, eelkõige:

[...]

d) tagades keskkonnaasjades kohtu poole pöördumise võimaluse ühenduse tasandil käesolevas määruses sätestatud tingimustel.”

7 Määruse artikli 2 lõike 1 punktis g on määratletud mõiste „haldusakt” järgmiselt:

„keskkonnaõiguse kohane üksikmeede, mille on võtnud ühenduse institutsioon või organ ning millel on õiguslikult siduv ja väline mõju”.

8 Määruse nr 1367/2006 artikkel 10 „Haldusaktide vaidemenetlus” näeb lõikes 1 ette:

„Mis tahes valitsusvälisel organisatsioonil, mis vastab artikli 11 nõuetele, on õigus esitada vaie ühenduse institutsioonile või organile, kes on keskkonnaõiguse alusel võtnud vastu haldusakti või kes oleks pidanud sellise akti vastu võtma, kuid pole väidetava haldusliku tegevusetuse tõttu seda teinud.”

Direktiiv 2003/4/EÜ

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375) artikli 2 punkti 2 alapunktis a on määratletud mõiste „riigiasutus” sellisel, et see hõlmab eeskätt „valitsusasutus[t] või muu ametiasutus[t], sealhulgas avalikud nõuandvad asutused siseriiklikul, piirkondlikul või kohaliku tasandil”, täpsustades, et „[l]iikmesriigid võivad sätestada, et see määratlus ei hõlma asutusi ega institutsioone, kes tegutsevad õigusemõistjana või seadusandjana [...]”.

Kohtuvaidluse taust

10 Madalmaade õiguse alusel asutatud, Utrechti (Madalmaad) asuv sihtasutus Stichting Natuur en Milieu, mille tegevusala on keskkonnakaitse, ning Madalmaade õiguse alusel asutatud, Londonis (Ühendkuningriik) asuv sihtasutus Pesticide Action Network Europe, mis tegeleb keemiliste pestitsiidide kasutamise vastu võitlemisega, esitasid 7. ja 10. aprilli 2008. aasta kirjadega komisjonile määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 alusel määruse nr 149/2008 peale vaide.

11 Komisjon jättis need vaided vaidlusaluste otsustega vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendusel, et määrus nr 149/2008 ei ole üksikmeede ning seda ei saa seetõttu käsitada sellise „haldusaktina” määruse nr 1367/2006 artikli 2 lõike 1 punkti g tähenduses, mille peale oleks võimalik esitada vaie selle määruse artikli 10 alusel.

Hagid Üldkohtule ja vaidlustatud kohtuotsus

12 Üldkohtu kantseleisse 11. augustil 2008 esitatud hagiavalduses palusid sihtasutused vaidlusalune otsus tühistada. Esimeses kohtuastmes astusid Poola Vabariik ja nõukogu menetlusse komisjoni nõuete toetuseks.

13 Üldkohus rahuldab vaidlustatud kohtuotsusega tühistamishagi.

- 14 Üldkohus jättis kõigepealt vastuvõetamatusesse tõttu läbi vaatamata hagejate teise nõude, millega Üldkohtul paluti kohustada komisjoni tegema asjaomaste vaiete kohta sisuline otsus, ning lükkas seejärel tagasi komisjoni vastuvõetamatusesse vastuväite, mille ese on hagejate esimeses kohtuastmes esitatud hagiavaldust täiendavad menetlusdokumendid.
- 15 Üldkohus lükkas põhjendamatusesse tõttu tagasi ka esimese väite, mille hagejad esimeses kohtuastmes esitasid ning mille kohaselt komisjon rikkus õigusnorme, kui ta määratles määruse nr 149/2008 üldaktina, mida ei saa käsitada haldusaktina määruse nr 1367/2006 artikli 2 lõike 1 punkti g tähenduses ning mis ei saa seega olla selle määruse artikli 10 lõike 1 alusel esitatud vaide esemeks. Seevastu nõustus Üldkohus tema menetluses oleva hagiavaldust toetava teise väitega, mis esitati teise võimalusena ning mille kohaselt viimati nimetatud sätte on õigusvastane, sest see on vastuolus Århusi konventsiooni artikli 9 lõikega 3.
- 16 Üldkohus meenutas kõigepealt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 51 ja 52, et sarnaselt kõigi muude rahvusvaheliste lepingutega, mille poolt on liit, on ka Århusi konventsioon liidu teisese õiguse aktide suhtes ülimuslik, ning täpsustas seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53, et liidu kohus saab kontrollida määruse sätte kehtivust rahvusvahelise lepingu alusel üksnes siis, kui rahvusvahelise lepingu laad ja ülesehitus seda ei välista ning kui lisaks sellele on lepingu sätted nende sisu puudutavas tingimusetud ja piisavalt täpsed.
- 17 Üldkohus täpsustas siiski vaidlustatud kohtuotsuse punktis 54, et Euroopa Kohus on leidnud, et ta peab kontrollima liidu õigusakti õiguspärasust rahvusvahelise lepingu selliste sätete alusel, mis ei anna õigussubjektile õigust neile kohtus tugineda, kui liit on soovinud rakendada mingit konkreetset kohustust, mille ta on võtnud selle lepingu raames, või juhul, kui teisese õiguse akt viitab sõnaselgelt sellise lepingu konkreetsetele sätetele (kohtuotsused *Fediol vs. komisjon*, 70/87, EU:C:1989:254, punktid 19–22, ja *Nakajima vs. nõukogu*, C-69/89, EU:C:1991:186, punkt 31). Üldkohus järeldas vaidlustatud kohtuotsuse samas punktis 54, et liidu kohus peab kontrollima määruse õiguspärasust rahvusvahelise lepingu alusel, kui selle määruse eesmärk on täita rahvusvahelise lepinguga liidu institutsioonidele pandud kohustust.
- 18 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 57 ja 58 leidis Üldkohus, et selles kohtuasjas olid need tingimused täidetud, sest esiteks vaidlustasid hagejad esimeses kohtuastmes – kes ei tuginenud lepingu sätete vahetule õigusmõjule – täiendavalt ja EÜ artikli 241 kohaselt määruse nr 1367/2006 ühe sätte kehtivuse Århusi konventsiooni alusel, ning teiseks – nagu see nähtub määruse nr 1367/2006 artikli 1 lõikest 1 ning põhjendusest 18 – võeti see vastu liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks, mis on ette nähtud selle konventsiooni artikli 9 lõikes 3.
- 19 Üldkohus lükkas tagasi komisjoni argumendi, mille kohaselt ei ole Århusi konventsioon kohaldatav, sest ta tegutses määrust nr 149/2008 vastu võttes „seadusandjana” konventsiooni artikli 2 lõike 2 teise lõigu tähenduses. Nimelt leidis Üldkohus vaidlustatud otsuse punktis 65, et komisjon toimis oma täidesaatva pädevuse alusel.
- 20 Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 83, et määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõige 1 on vastuolus Århusi konventsiooni artikli 9 lõikega 3, sest see näeb vaidmenetluse ette üksnes „haldusakt[ide]” puhul, mis on artikli 2 lõike 1 punktis g määratletud kui „üksikmee[tmed]”.
- 21 Üldkohus tühistas seetõttu vaidlusalused otsused.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

- 22 Nõukogu ja komisjon paluvad oma apellatsioonkaebustes Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtuotsus, jätta hagejate esimeses kohtuastmes hagi täies ulatuses rahuldamata ja mõista neilt solidaarselt ja ühiselt välja kohtukulud.

- 23 Euroopa Kohtu presidendi 21. novembri 2012. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-404/12 P ja C-405/12 P kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.
- 24 Hagejad esimeses kohtuastmes esitasid 28. veebruaril 2013 vastuse apellatsioonkaebusele, milles paluvad Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebused rahuldamata ja mõista nõukogult ja komisjonilt välja nende kohtukulud nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsiooniastmes.
- 25 Nad esitasid ka vastuapellatsioonkaebuse, milles paluvad Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtuotsus ning vaidlusalused otsused ning mõista nõukogult ja komisjonilt välja nende kohtukulud nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsiooniastmes.
- 26 Nõukogu ja komisjon esitasid vastuse vastuapellatsioonkaebusele vastavalt 29. ja 17. mail 2013.

Apellatsioonkaebused

Vastuapellatsioonkaebus

Poolte argumendid

- 27 Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe väidavad, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuses õigusnorme, sest ta hoidus tunnustamast Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 3 vahetut õigusmõju vähemalt osas, milles see näeb ette, et „tegevust”, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega, peab olema võimalik vaidlustada, ning keeldus seetõttu hindamast määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 õiguspärasust konventsiooni nimetatud sätte alusel.
- 28 Nõukogu ja komisjon leiavad, et vastuapellatsioonkaebus tuleb jätta vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata, sest see on „tingimuslik”. Lisaks sellele ei vasta see nende arvates Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 178 ette nähtud nõuetele.
- 29 Nõukogu ja komisjon väidavad teise võimalusena, et vastuapellatsioonkaebus on igal juhul põhjendamata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 30 Tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 169 lõikele 1 ja artikli 178 lõikele 1 võib apellatsioonkaebuses või vastuapellatsioonkaebuses nõuda üksnes Üldkohtu lahendi täielikku või osalist tühistamist.
- 31 Käesolevas kohtuasjas saavutasid Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe selle, et Üldkohus tühistas vaidlusalused otsused vastavalt nende hagiavalduses esitatud nõuetele. Nende vastuapellatsioonkaebus, millega tegelikult taotletakse üksnes põhistuste asendamist Århusi konventsiooni artikli 9 lõikele 3 tuginemise võimatust käsitlevas analüüsis, ei saa seega olla vastuvõetav (vt analoogia alusel apellatsioonkaebust puudutavas kohtuotsus *Al-Aqsa vs. nõukogu ja Madalmaad vs. Al-Aqsa*, C-539/10 P ja C-550/10 P, EU:C:2012:711, punktid 43–45).
- 32 Kõigest eelnevast tuleneb, et vastuapellatsioonkaebus tuleb jätta vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata.

Apellatsioonkaebused

- 33 Nõukogu ja komisjoni esimese väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnorme, kui ta leidis, et Århusi konventsiooni artikli 9 lõikele 3 võib tugineda selleks, et hinnata määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 kooskõla selle sättega.
- 34 Nõukogu esitab teise väite, et igal juhul tõlgendas Üldkohus vääralt Århusi konventsiooni artikli 9 lõiget 3 leides, et määrus nr 1367/2006 ei ole sellega kooskõlas.
- 35 Komisjon esitab samuti teise väite, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta leidis, et määrust nr 149/2008 vastu võttes ei tegutsenud komisjon seadusandjana Århusi konventsiooni artikli 2 lõike 2 teise lõigu tähenduses.

Apellatsioonkaebuste esimene väide

Poolte argumendid

- 36 Nõukogu väidab, et need kaks juhtu, mil Euroopa Kohus möönis, et eraõiguslik isik võib tugineda sellise rahvusvahelise lepingu sätetele, mis ei vasta tingimusetuse ja täpsuse tingimustele, mis peavad olema täidetud selleks, et sellistele sätetele oleks võimalik tugineda liidu õigusakti sätete kehtivuse hindamiseks, on erandjuhud ning ei lange igal juhul kokku käesoleva juhuga.
- 37 Nimelt on kohtuotsuses *Fediol vs. komisjon* (EU:C:1989:254) valitud lahendus tema arvates õigustatud selle kohtuotsuse aluseks oleva kohtuasja erandlike asjaoludega; sel juhul kõne all olnud määrus andis huvitatud ettevõtjatele õiguse tugineda Üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (edaspidi „GATT”) eeskirjadele. Lisaks sellele ei ole see lahendus mõeldud kohaldamiseks väljaspool GATT-i konkreetset kohaldamisala.
- 38 Teiseks, mis puudutab kohtuotsusest *Nakajima vs. nõukogu* (EU:C:1991:186) tulenevat kohtupraktikat, on nõukogu seisukohal, et see kehtib vaid juhul, kui liit on soovinud täita konkreetset kohustust, mis on võetud GATT-i raames; ka sellega ei ole käesoleval juhul tegemist.
- 39 Komisjon esitab sisuliselt samad argumendid
- 40 Ta lisab seoses kohtuotsusega *Fediol vs. komisjon* (EU:C:1989:254), et see kehtib üksnes liidu õigusakti puhul, mis viitab sõnaselgelt GATT-i konkreetsetele sätetele.
- 41 Seoses kohtuotsusega *Najima vs. nõukogu* (EU:C:1991:186) märgib ta, et seda ei saa tõlgendada nii, et see lubab kontrollida mis tahes liidu õigusakti rahvusvahelise lepingu alusel, mida asjaomane akt konkreetset juhul rakendab. Selliseks kontrolliks peaks liidu õigusakt kujutama tema arvates endast rahvusvahelise lepingu otsesest ja ammendavat rakendamist ning seonduma sellest lepingust tuleneva piisavalt selge ja täpse kohustusega; nii see käesolevas kohtuasjas aga tema arvates ei ole.
- 42 Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe väidavad, et kohtuotsusest *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125) ei nähtu teavet selle kohta, kas Århusi konventsiooni artikli 9 lõikel 3 on vahetu õigusmõju seoses küsimusega, milliseid akte on võimalik selle sätte alusel vaidlustada, ning et tuleb arvestada asjaoluga, et selle konventsiooniga taheti anda eraõiguslikele isikutele õigusi.

43 Nad leiavad, et Århusi konventsiooni laad ja ese ei takista kontrollida kehtivust keskkonnakaitseorganisatsioonide taotlusel ning et tingimused, mis on loetletud kohtuotsuses *Fediol vs. komisjon* (EU:C:1989:254), on käesoleval juhul täidetud, sest määrus nr 1367/2006 sisaldab mitut viidet sellele konventsioonile, eeskätt artikli 9 lõikes 3. Nad on seisukohal, et Euroopa Kohus ei piiranud selle kohtuotsuse ulatust nii, et see hõlmab ainult GATT-i ja WTO-ga seonduvaid valdkondi.

Euroopa Kohtu hinnang

44 EÜ artikli 300 lõike 7 alusel (nüüd ETL artikli 216 lõige 2) seovad liidu sõlmitud rahvusvahelised lepingud liidu institutsioone ja on seega ülimuslikud institutsioonide aktide suhtes (vt selle kohta kohtuotsus *Intertanko jt, C-308/06, EU:C:2008:312, punkt 42* ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Liidu poolt kolmandate riikidega sõlmitud lepingu sätete mõju liidu õiguskorras ei saa siiski kindlaks teha, võtmata seejuures arvesse kõnealuste sätete rahvusvahelist päritolu. Vastavalt rahvusvahelise õiguse põhimõtetele on liidu institutsioonid, kes on pädevad sellise lepingu üle läbirääkimisi pidama ja seda sõlmima, vabad leppima asjaomaste kolmandate riikidega kokku, millist mõju selle lepingu sätted peavad lepingupoolte õiguskorras omama. Kui seda küsimust ei ole lepingus otseselt käsitletud, siis on pädevate kohtute ja eelkõige Euroopa Kohtu (talle EL toimimise lepinguga antud pädevuse raames) ülesanne lahendada see küsimus nagu iga teinegi tõlgendamisküsimus, mis on seotud lepingu kohaldamisega liidus, tuginedes seejuures eeskätt asjaomase lepingu mõttele, ülesehitusele ja sõnastusele (vt kohtuotsus *FIAMM jt vs. nõukogu ja komisjon, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, punkt 108* ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et sellise rahvusvahelise lepingu sätetele, mille pool liit on, saab liidu teise õiguse akti peale esitatud tühistamishagi või sellise akti õigusvastasusel põhineva vastuväite toetuseks tugineda üksnes tingimusel, et esiteks selle lepingu laad ja ülesehitus seda ei välista ning teiseks, et lepingu sätted on oma sisult tingimusetud ja piisavalt täpsed (vt kohtuotsused *Intertanko jt, EU:C:2008:312, punkt 45; FIAMM jt vs. nõukogu ja komisjon, EU:C:2008:476, punktid 110 ja 120, ning Air Transport Association of America jt, EU:C:2011:864, punkt 54*).

47 Århusi konventsiooni artikli 9 lõige 3 ei sisalda ühtegi tingimusetut ja piisavalt täpset kohustust, mis mõjutaks otseselt eraõiguslike isikute õiguslikku olukorda, ning see ei vasta seetõttu nimetatud tingimustele. Nimelt, kuna vaid „siseriiklike õigusaktide nõuetele vastava[te] üldsuse esindaja[te], juhul kui need nõuded on sätestatud,” on konventsiooni artikli 9 lõikes 3 ette nähtud õigused, sõltub selle sätte rakendamine ja mõju hilisemast õigusaktist (vt kohtuotsus *Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125, punkt 45*).

48 On küll tõsi, et Euroopa Kohus on leidnud ka seda, et juhul, kui liit on soovinud rakendada Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames sõlmitud lepingute (edaspidi „WTO lepingud”) raames võetud konkreetset kohustust või kui asjaomane liidu õigusakt viitab sõnaselgelt selliste lepingute konkreetsetele sätetele, on Euroopa Kohus pädev kontrollima asjaomase õigusakti ja selle rakendamiseks võetud õigusaktide õiguspärasust nende lepingute eeskirjade alusel (vt kohtuotsused *Fediol vs. komisjon, EU:C:1989:254, punktid 19–23; Nakajima vs. nõukogu, EU:C:1991:186, punktid 29–32; Saksamaa vs. nõukogu, C-280/93, EU:C:1994:367, punkt 111, ja Itaalia vs. nõukogu, C-352/96, EU:C:1998:531, punkt 19*).

49 Need kaks erandit on siiski õigustatud ainult nende kohaldamise aluseks olnud lepingute eripära tõttu.

50 Nimelt, seoses esiteks kohtuotsusega *Fediol vs. komisjon* (EU:C:1989:254) tuleb märkida, et nõukogu 17. septembri 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 2641/84 ühise kaubanduspoliitika tõhustamise kohta, eelkõige seoses kaitsega lubamatute kaubandustavade vastu (EÜT L 252, lk 1), artikli 2 lõige 1, mis oli kõne all selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas, viitas sõnaselgelt rahvusvahelise õiguse

eeskirjadele, mis põhinesid suures osas GATT-il, ning andis huvitatud isikutele õiguse tugineda selle sätetele sama määruse alusel esitatud kaebuse raames (kohtuotsus *Fediol vs. komisjon*, EU:C:1989:254, punkt 19), samas kui käesolevas kohtuasjas ei viita määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõige 1 otseselt Århusi konventsiooni konkreetsetele sätetele ega anna eraõiguslikele isikutele ühtegi õigust. Seetõttu, kuna puudub selline sõnaselge viide rahvusvahelise lepingu sätetele, ei saa seda kohtuotsust käsitada käesolevas kohtuasjas asjakohasena.

- 51 Seoses teiseks kohtuotsusega *Nakajima vs. nõukogu* (EU:C:1991:186) on oluline märkida, et selles kohtuasjas kõne all olnud liidu õigusaktid olid seotud dumpinguvastase süsteemiga, mis on oma ülesehituselt ja kohaldamise seisukohast äärmiselt tihe selles mõttes, et see näeb ette meetmed ettevõtete suhtes, mida süüdistatakse dumpingus. Konkreetsemalt koostati selles kohtuasjas kõne all olnud alusmäärus kooskõlas ühenduse olemasolevate rahvusvaheliste kohustustega, eeskätt nendega, mis tulenevad kokkuleppest üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (mis kiideti ühenduse nimel heaks nõukogu 10. detsembri 1979. aasta otsusega 80/271/EMÜ 1973.–1979. aasta kaubanduslääbirääkimiste tulemusel mitmepoolsete kokkulepete sõlmimise kohta (EÜT 1980, L 71, lk 1)) VI artikli rakendamise kohta (vt kohtuotsus *Nakajima vs. nõukogu*, EU:C:1991:186, punkt 30). Käesoleval juhul ei rakendata aga määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõikega 1 konkreetseid kohustusi selle kohtuotsuse tähenduses, sest – nagu tuleneb Århusi konventsiooni artikli 9 lõikest 3 –konventsiooniosalistel on ulatuslik kaalutlusruum „kohtulik[u] või haldusmenetlus[e]” rakendustingimuste osas.
- 52 Selles osas tuleb märkida, et ei ole võimalik asuda seisukohale, et seda määrust vastu võttes (mida kohaldatakse üksnes liidu institutsioonide suhtes ning mis käsitleb pealegi ainult üht vaidlustamisvõimalust, mis on õigussubjektidel liidu keskkonnaõigust järgima sundimiseks), soovis liit rakendada käesoleva kohtuotsuse punktis 48 meenutatud kohtupraktika tähenduses kohustusi, mis tulenevad Århusi konventsiooni artikli 9 lõikest 3 seoses siseriiklike haldus- ja kohtumenetlustega, mida liidu õiguse praeguse seisuga juures reguleeritakse pealegi peamiselt liikmesriikide õigusega (vt selle kohta kohtuotsus *Lesoochranárske zoskupenie*, EU:C:2011:125, punktid 41 ja 47).
- 53 Kõigest eelnevast tuleneb, et asudes seisukohale, et Århusi konventsiooni artikli 9 lõikele 3 võib tugineda selleks, et hinnata määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 õiguspärasust, rikkus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses õigusnorme.
- 54 Seega tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada, ilma ei oleks vaja analüüsida ülejäänud väiteid, mille esitasid oma apellatsioonkaebuste põhistamiseks nõukogu ja komisjon.

Hagi Üldkohtule

- 55 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 kohaselt tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse, kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, ja võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.
- 56 Euroopa Kohus on seisukohal, et tuleb teha sisuline otsus vaidlustaluste otsuste tühistamise nõude kohta ning asja menetlusstaadium sellise otsuse tegemist lubab.
- 57 Üldkohtule esitatud hagi toetuseks esiletoodud esimese väitega väljendasid Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe seisukohta, et komisjon pidas nende poolt määruse nr 146/2008 peale esitatud vaideid ekslikult vastuvõetamatuks põhjendusel, et tegemist oli üldmeetmega.
- 58 See väide tuleb põhjendamatuks kõrvale lükata samadel põhjendustel kui need, mis esitas Üldkohus.

- 59 Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe väitsid hagi toetuseks esitatud teise väitega ka seda, et määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõige 1 on kehtetu, sest sellega piiratakse mõistet „tegevus” Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 3 tähenduses nii, et see hõlmab ainult haldusakte, mis on üksikmeetmed.
- 60 Käesoleva kohtuotsuse punktist 47 tuleneb, et Århusi konventsiooni artikli 9 lõige 3 ei ole piisavalt selge ja täpne, et sellele sättele oleks võimalik tulemuslikult tugineda liidu kohtus selleks, et hinnata määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 õiguspärasust.
- 61 Järelikult tuleb ka teine hagi põhistamiseks esitatud väide põhjendamatuna kõrvale lükata.
- 62 Kuivõrd kumbki Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe'i poolt Üldkohtule esitatud hagi põhistamiseks toodud kahest väitest ei ole põhjendatud, tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 63 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõigetele 1 ja 2, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kui kaotanud poolel on mitu isikut, otsustab Euroopa Kohus kohtukulud jagada.
- 64 Kuna Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe on kohtuvaidluse kaotanud ning nõukogu ja komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb nõukogu ja komisjoni kohtukulud esimeses kohtuastmes ja apellatsiooniastmes solidaarselt välja mõista Stichting Natuur en Milieult ja Pesticide Action Network Europe'ilt.
- 65 Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud. Seetõttu tuleb otsustada, et Tšehhi Vabariik kannab oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Jätta vastuapellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe vs. komisjon (T-338/08, EU:T:2012:300).**
- 3. Jätta rahuldamata tühistamishagi, mille Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe esitasid Euroopa Liidu Üldkohtule.**
- 4. Mõista Stichting Natuur en Milieult ja Pesticide Action Network Europe'ilt solidaarselt välja Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni kohtukulud esimeses kohtuastmes ja apellatsiooniastmes.**
- 5. Jätta Tšehhi Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad